

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

NR
45

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

RYNEK RZEPAKU

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-269X

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

CZERWIEC 2014

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU RZEPAKU:

Ewa Rosiak

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 1190 egz. Ark. wyd. 4,54

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	5
II. Rynek oleistych na świecie <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr inż. Magdalena Bodył</i>	6
III. Rynek oleistych w Unii Europejskiej <i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	12
IV. Rynek oleistych w Polsce	17
1. Produkcja rzepaku <i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	17
2. Obroty rzepakiem <i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	23
3. Handel zagraniczny produktami oleistymi <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	26
4. Przemysł tłuszczowy <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr Marek Wigier</i>	34
5. Ceny detaliczne i spożycie tłuszczów roślinnych <i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	38
Aneks	45

W sezonie 2013/14 światowe zbiory 7 głównych roślin oleistych po raz kolejny zwiększyły się – wyniosły 487,5 mln ton i były wyższe o 6,5% niż w sezonie poprzednim i o 12,0% niż przed dwoma sezonami. Znacząco wzrosła produkcja soi (o 6,8%), rzepaku (o 9,7%) i słonecznika (o 17,1%), umiarkowanie orzeszków ziemnych i ziaren palmy olejowej, a zmalała produkcja bawełny i kopry. Globalny bilans nasion oleistych wydatnie się poprawił i ceny surowców i produktów oleistych się obniżyły. Całkowite zużycie było mniejsze od produkcji nasion oleistych i ich zapasy na koniec sezonu wzrosły. W sezonie 2014/15 prognozowany jest kolejny wzrost światowych zbiorów nasion oleistych, ale jego dynamika może być mniejsza. Przy dużym wzroście zbiorów soi zarówno w USA, jak i w krajach Ameryki Południowej, zakładany jest spadek zbiorów rzepaku i słonecznika. Poprawa relacji podaży-popytowych na światowym rynku nasion oleistych (głównie soi) skutkować może spadkami cen, ale skala tych spadków nie powinna być znacząca.

Światowe zbiory rzepaku w sezonie 2013/14 wzrosły do 69,9 mln ton. Dużo wyższe były u największych producentów, tj. w UE-28 (o 7,8%) i Kanadzie (o 28,1%). Zwiększyły się też w Indiach (o 5,0%), na Ukrainie (niemalże dwukrotnie) i w Rosji (o 33,7%). Mniej rzepaku zebrano w Chinach (o 6,4%) i Australii (o 8,1%). Globalny bilans rzepaku poprawił się. Całkowite zużycie było mniejsze od produkcji rzepaku i jego zapasy na koniec sezonu znacząco wzrosły. W sezonie 2014/15 spodziewany jest niewielki spadek światowych zbiorów rzepaku, bowiem duża obniżka zbiorów w Kanadzie i na Ukrainie, może być w znacznej części zrekompensowana przez ich wzrost w Chinach, UE-28 i Indiach. Zbiory rzepaku w UE-28, zajmującej pierwszą lokatę w jego produkcji na świecie, szacuje się na 21,9 mln ton, tj. o 3,2% więcej niż przed rokiem. W grupie czterech kluczowych europejskich pro-

ducentów przewiduje się wzrost zbiorów we Francji i Wielkiej Brytanii, a spadek w Niemczech i w Polsce.

Po przejściowym obniżeniu zbiorów rzepaku w Polsce do niecałych 1,9 mln ton w latach 2011-2012, spowodowanym niekorzystnymi warunkami pogodowymi, w 2013 r. nastąpił ich wzrost do rekordowego poziomu prawie 2,7 mln ton (o 43,5%), w wyniku wzrostu areалу uprawy (o 27,8%) i poprawy plonowania (o 12,4%). W tej sytuacji w sezonie 2013/14 znacząco wzrósł przerób i eksport rzepaku. Jego import był mniejszy, ale nadal wysoki. Zapasy rzepaku na koniec sezonu pozostały niskie. W 2014 r. przewiduje się spadek zbiorów do 2,4-2,5 mln ton (o 6-9%), w wyniku zmniejszenia areалу uprawy (o ok. 9%). Oczekuje się, że jego plony będą zbliżone do ubiegłorocznych, a może nawet wyższe.

Mimo niższych zbiorów, ogólna podaż rzepaku na rynku krajowym w sezonie 2014/15 może być większa niż przed rokiem, z uwagi na spodziewany duży spadek jego eksportu i stabilizację importu. W tej sytuacji przerób rzepaku może być nawet nieco wyższy niż w sezonie poprzednim (wzrost o 2-4%). Zapasy rzepaku na koniec sezonu, mimo wzrostu, pozostaną niskie. Przewiduje się, iż w sezonie 2014/15 ceny skupu rzepaku będą zbliżone lub nieco wyższe niż przed rokiem, a relacje cen rzepak : pszenica pozostaną korzystne dla producentów rzepaku.

Po zmniejszeniu ujemnego salda handlu zagranicznego produktami oleistymi w 2013 r. do 0,8 mld EUR (o ok. 39%), w 2014 r. przewiduje się jego wzrost do 1,1 mld EUR (o ok. 34%). Przy niższych krajowych zbiorach, spodziewany jest bowiem spadek eksportu rzepaku, oleju i śruty rzepakowej. Mniejszy może być też wywóz margaryn. Jednocześnie przewiduje się zwiększenie importu śrut oleistych, ze względu na dynamicznie rozwijające się drobiarstwo oraz potrzeby

przemysłu energetycznego. Przywóz pozostałych surowców i produktów oleistych może być mniejszy. W tej sytuacji wpływy z eksportu produktów oleistych mogą obniżyć się o ok. 22% do 0,8 mld EUR, a wydatki na ich import wzrosnąć o ok. 4% do 1,9 mld EUR.

W 2013 r. nastąpił dalszy, duży wzrost produkcji głównych wyrobów sektora olejarskiego. Wyniki finansowe przemysłu tłuszczowego wyraźnie się poprawiły, ale nadal były nieco gorsze niż w całym przemyśle spożywczym. Po dwóch latach strat, przemysł tłuszczowy ponownie generował zyski. Wskaźnik bieżącej płynności finansowej przemysłu tłuszczowego wzrósł, ale nadal był niższy od poziomu uznawanego przez banki za bezpieczny. Przewiduje się, że w 2014 r. przy niewielkim spadku produkcji i możliwej poprawie relacji cen zbytu produktów do cen zakupu surowca sytuacja finansowa przemysłu tłuszczowego powinna być stabilna i bezpieczna.

Ceny detaliczne tłuszczów roślinnych, podobnie jak wielu innych grup produktów, rosły w 2013 r. znacznie wolniej niż w dwóch poprzednich latach. Przewiduje się, iż w 2014 r. wzrost cen tłuszczów roślinnych będzie zbliżony lub niewiele wyższy niż w roku poprzednim. Niewielkie przyspieszenie dynamiki wzrostu cen tłuszczów roślinnych może nastąpić w drugiej połowie roku, z uwagi na możliwy wzrost cen surowców do ich produkcji na krajowym i europejskim rynku.

W 2013 r. bilansowa konsumpcja tłuszczów roślinnych wzrosła do 22,6 kg (o 1,8%) w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2014 r. i latach następnych oczekuje się kontynuacji powolnego wzrostu spożycia tłuszczów roślinnych, głównie w wyniku coraz szerszego ich wykorzystania w przetwórstwie wtórnym. Nie przewiduje się znaczącego wzrostu bezpośredniego spożycia tłuszczów roślinnych w gospodarstwach domowych, gdyż jest ono wysokie i będzie podlegało niewielkim zmianom.

SUMMARY

In the 2013/14 season, global crops of 7 major oil plants increased again – it amounted to 487.5 million tons and was by 6.5% higher than in the previous season and by 12.0% than two seasons before. There was a significant increase in the production of soya beans (6.8%), rapeseed (9.7%) and sunflower (17.1%), a moderate increase in the production of peanuts and palm seed, while the production of cotton and copra decreased. The global balance of oil seeds improved significantly and the prices of raw materials and oil products decreased. The total consumption was lower than the production of oil seeds and their stocks increased at the end of the season. In the 2014/15 season, another increase in global oil seeds crops is projected but its dynamics may be lower. With the large increase in soya beans crops both in the USA and in the South American countries, the decrease in rapeseed and sunflower crops is assumed. Improvement in the supply and demand relations in the global market of oil seeds (mainly soya beans) may result in price decreases but the scale of these decreases should not be significant.

Global crops of rapeseed in the 2013/14 season amounted to 69.9 million tons. It was much higher in case of the largest producers, i.e. in the EU-28 (by 7.8%) and Canada (by 28.1%). It also increased in India (by 5.0%), Ukraine (almost twice) and Russia (by 33.7%). Smaller amounts of rapeseed were cropped in China (by 6.4%) and Australia (by 8.1%). The global balance of rapeseed has improved. The total consumption was lower than the production of rapeseed and its stocks increased significantly at the end of the season. In the 2014/15 season, a small decrease in global crops of rapeseed is expected as the large reduction in harvest in Canada and Ukraine may be largely compensated by their increase in China, EU-28 and India. Rapeseed crops in the EU-28 occupying the first place in the production of rapeseed in the world, is estimated at 21.9 million tons, i.e. by 3.2% more than the year

before. In the group of four key European producers, an increase in crops in France and the UK and a decrease in Germany and Poland is expected.

After the transitional decline in rapeseed crops in Poland to less than 1.9 million tons in the years 2011-2012, due to adverse weather conditions, in 2013 it rose to the record-breaking level of almost 2.7 million tons (by 43.5%), as a result of an increase in the cultivation area (by 27.8%) and yield improvement (by 12.4%). In this situation, in the 2013/14 season, processing and export of rapeseed significantly increased. Its import was lower, but still high. Stocks of rapeseed remained low at the end of the season. In 2014, it is envisaged that harvest will decrease to 2.4-2.5 million tons (by 6-9%), as a result of the reduction in the cultivation area (by about 9%). It is expected that rapeseed yields will be similar to those from the previous year and maybe even higher.

Despite lower crops, the total supply of rapeseed in the domestic market in the 2014/15 season may be higher than the year before, due to the expected large decline in its export and to the import stabilization. In this situation, processing of rapeseed may be even slightly higher than in the previous season (an increase by 2-4%). Despite the increase, stocks of rapeseed will remain low at the end of the season. It is envisaged that in the 2014/15 season, the purchasing prices of rapeseed will be similar or slightly higher than the year before and the relations between the prices of rapeseed and wheat will remain favorable for producers of rapeseed.

After the reduction of the negative balance in foreign trade in oil products in 2013 to EUR 0.8 billion (by about 39%), in 2014 it is envisaged that it will increase to EUR 1.1 billion (by about 34%). With lower domestic crops, the decline in the export of rapeseed, rapeseed oil and meal is expected. The export of margarines may also be lower. At the same time, it is

envisaged that the import of oleaginous meal will increase due to the dynamically developing poultry sector and the needs of the energy industry. The import of other raw materials and oil products may be lower. In this situation, the revenue from the export of oil products may decline by about 22% to EUR 0.8 billion and the expenditure on their import may rise by about 4% to EUR 1.9 billion.

In 2013, there was the further large increase in the production of major products of the oil sector. The financial results of the oils and fats industry clearly improved, but still were slightly worse than in the entire food industry. After two years of losses, the oils and fats industry generated profits again. The current rate of financial liquidity of the oils and fats industry rose but still was lower than the level regarded by banks as safe. It is envisaged that in 2014, with a slight decline in the production and potential improvement in the relation between product selling prices and raw material purchasing prices, the financial situation of the oils and fats industry should be stable and secure.

In 2013, retail prices of vegetable fats, like many other product groups, rose much slower than in previous two years. It is envisaged that in 2014 the rise in prices of vegetable fats will be similar or slightly higher than in the previous year. A slight acceleration in the dynamic rise in prices of vegetable fats may occur in the second half of the year, due to the possible rise in prices of raw materials for their production in the domestic and European market.

In 2013, the balance consumption of vegetable fats increased to 22.6 kg (by 1.8%) per capita. In 2014 and in the next years, the continuation of the slow increase in the consumption of vegetable fats is expected, mainly as a result of their growing use in secondary processing. No significant increase in the direct consumption of vegetable fats in households is expected, as it is high and shall be subject to minor changes.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 636 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna 2 egz. w 2014 r.:

- wersja papierowa/wersja elektroniczna – 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2014 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>